

ἌΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ
Γ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Θ. Α. ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΤΑΚΗΣ Μ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
9 ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ (ΣΤΟΑ ΠΑΠΠΟΥ)

ΤΗΛΕΦ. 23-616

Απόκομιμή *Περὶ Ἰταλίας Ἑθνικῆς*
Χρονολογία *1-4-34*

Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΟΪΔΗΣ ΚΑΙ Η ΙΤΑΛΙΑ (*)

VI

Ἡ Ριστόρι εἰς τὰς Ἀθήνας.— Ὁ Ροΐδης
εἰς Σικελίαν.

Περὶ τὰ 1860, ὁ Ροΐδης, μετὰ πολυετῆ διαμονὴν εἰς Γερμανίαν, Ρουμανίαν καὶ Αἴγυπτον, ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς ἐν Ἀθήναις.

Ἡ Ἰταλικὴ ἐνότις εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ συντελεσθῆ καὶ οἱ Ἰταλοὶ οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦσαν ἀπλοὶ ἐπισκέπται. Πρὸς τοὺς κυριωτέρους τούτων ἤρχετο εἰς ἐπαφὴν ὁ ταχέως καταστάς διάσημος συγγραφεὺς, ὁ καὶ θεωρούμενος ὑπ' αὐτῶν, κατὰ τὴν ἰδίαν του φράσιν, «σχεδὸν ὡς συμπατριώτης». Μεταξὺ τῶν οὕτω μετ' αὐτοῦ συνδεθέντων προσώπων, ὑπῆρξαν ἡ Ἀδελαῖς Ριστόρι καὶ ὁ σύζυγός της μαρκήσιος Καπρανίκα δὲλ Γρίλλο.

Αἱ παραστάσεις τῆς Ριστόρι ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς κ. Ν. Ι. Λάσκαρη. Πράγματι, ἐνέπνευσαν τὸσον ἐνθουσιασμόν, ὥστε προεκάλεσαν τὴν ἰδρυσιν βραχυβίου Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ὅπου μάλιστα παρεστάθησαν διὰ πρώτην φορὰν ἡ «Μερόπη» καὶ ἡ «Μαρία Δοξαπατρή» τοῦ Βέρναρδάκη, ὡς καὶ ἡ «Κόρη τοῦ Παντοπόλου» τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου. Ὁ Ροΐδης δὲν ἔγραψε περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶς ἔδωκε τὴν ἐξῆς εἰκόνα τῆς πρωταγωνίστριας(!): «Καίτοι ὑπερτεσσαρακοντοῦτις, ἡ Ἀδελαῖς Ριστιόρη ἀπέμενεν ἀκόμη ὠραία εἰς τὸ εἶδος τῆς γυνῆ. Τὰ πάντα ἦσαν εἰς αὐτὴν μεγάλα. Μέγα ἀνάστημα, μέγα μέτωπον, μεγάλοι βραχίονες, μεγάλοι πόδες, μεγάλη τέχνη καὶ μεγάλη φωνή. Εἰς ὅλα ταῦτα τὰ μεγαλεῖα εὐηρεστήθη νὰ προσθέσῃ ὁ ἔρωτευθεὶς αὐτὴν ἀρχαῖοι γένους εὐπατριδῆς μεγάλο ὄνομα.»

Ἐπὶ πλέον, ὁ Ροΐδης μᾶς διεφύλαξε καὶ εἰκόνα τῆς Ριστόρι ἐκτὸς τῆς σκηνῆς, πολυτιμωτέρων ἔτι τῆς πρώτης, καθ' ὅσον δὲν

τὴν ἀναπληροῦν οὔτε προσωπογραφία οὔτε ἀγάλματα. Πολλάκις παρετήρηθη ὅτι οἱ μεγάλοι κωμικοὶ εἶναι ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ πᾶν ἄλλο ἢ εὐθυμοί. Ἡ μεγάλη τραγωδός, ἀμεμπτος κατὰ τάλλα κυρία τοῦ κόσμου, ἦτο τούναντίον φαιδροτάτη, ἔχουσα καὶ τὸ δῶρον τῆς ἀφηγήσεως (*), τὸ δὲ σατυρικὸν ἀλλὰ καὶ ἀκακὸν τῆς πνεύμα δυναμέθα νὰ κρίνωμεν ἀπὸ ἓνα ἐπίγραμμα τῆς(**). Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τὰ ἀνθῆ ἦσαν τὸσον σπάνια, ὥστε αἱ θεατρικαὶ ἀνθοδέσμαι ἀπετελοῦντο ἐξ ὀλίγων ἀνθέων καὶ πολλῶν πρασίνων χόρτων. Ἐφ' οὗ καὶ ἡ τραγωδός παρετήρησεν ὅτι, μετὰ τὰς ἀπειρους ἀνθοδέσμας τὰς προσφερθείσας κατὰ τὴν παράστασιν τῆς «Μύρρας» τοῦ Ἀλφιέρι, ἤμποροῦσε νὰ θρέψῃ τρεῖς κατσίκας.

Ὁ Ροΐδης, ζήσας κατὰ τὴν νεότητά του εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἔπαυσε νὰ ταξειδεύῃ ἀφ' ἧς ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας. Μάλιστα δ' ἐσατύρισε «τοὺς ἀπογόνους τοῦ Σόλωνος οἵτινες, μὴ διαθέντες οὔτε πνευματικὰ κεφάλαια ἱκανὰ πρὸς ἐκτίμησιν τῶν κειμηλίων τοῦ Λοῦβρου, οὔτε ὑλικά ὅπως ἐμβάψωσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον εἰς τὰ ἀρτόματα τοῦ Χρυσοῦ Οἴκου, καταλαμβάνονται ἀνά πᾶν ἔαρ ὑπὸ παραδόξου τινὸς πάθους, σφενδονίζοντος αὐτοὺς πρὸς δυσμάς, ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ νὰ ἐμέσωσιν ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ νὰ γευθῶσιν τὸν ζωμὸν τοῦ Δυβάλ.»

Μίαν μόνην ἐξαίρεσιν ἔκαμε χάριν «τῆς εἰσέτι ἀγνώστου εἰς τοὺς ἀθηναίους Σικελίας».

Τὰς ἐκ τοῦ ταξειδίου τούτου ἐντυπώσεις συνώψισεν εἰς τὰς Αἰτναίας Ἀναμνήσεις. Δυστυχῶς τούτων δὲν περιεσώθη παρὰ τὸ α'

(*) Ἐκ τῶν σελίδων τοῦ Ροΐδου φαίνεται ὅτι ἀπαράμιλλος ἦτο ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀφηγεῖτο τὰ τῆς ἐμφανισέως τῆς ἐπί σκηνῆς εἰς ἡλικίαν, τριῶν μηνῶν καὶ εἰς ῥόλον, διὰ τὸν ὅποιον συνήθως ἐχρησιμοποιεῖτο κούκλα.

(**) Τοῦτο ἀνεδημοσιεύθη πολλάκις διότι ἐπιτρέπει νὰ ἐκτιμῶμεν τὰς προόδους τῆς ἀνθοκομικῆς ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1866.

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον καὶ τέλος.

(1) Πρβλ. Ἡ Ριστόρη βλ. Ἄπαντα τομ. VI (Πάργερα καὶ Παραλειπόμενα).